

T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

7/3022 GK 9
7/34359 GK 2
7/35933 } GK 32
7/35934 }
7/35935 }
7/36226 GK 43
7/36312 } GK 45
7/36314 }

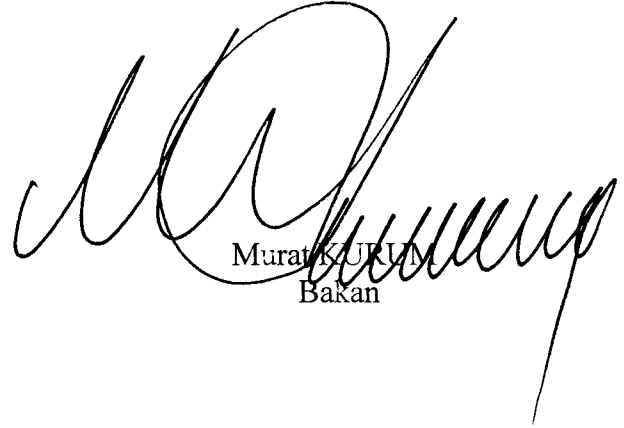
25 Mart 2026

Sayı :30824082-610 - 15244347
Konu :Yazılı Soru Önergeleri

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekillerimiz tarafından şahsıma yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları ve konuları belirtilen yazılı soru önergeleri incelenmiş olup, söz konusu önergelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Murat KURUM
Bakan

EK:

-Dosya (1 Takım)

**İSTANBUL MİLLETVEKİLİ
SAYIN EVRİM RIZVANOĞLU'NUN
TBMM 7/30220 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE
İLİŞKİN SORULAR VE CEVAPLARI**

SORULAR

İngiltere Kraliyet Donanması'na ait HMS Bristol adlı savaş gemisinin, 3 Temmuz 2025 tarihinde İzmir Aliğa Gemi Söküm Tesisleri'nde sökülme üzere Türkiye'ye getirileceği bilgisi kamuoyuna yansımıştır. Bu gelişme, daha önce de defalarca gündeme gelen ve çevresel etkileri tartışma konusu olan benzer gemi söküm işlemlerini yeniden gündeme taşımıştır. Asbest, PCB, kurşun ve diğer tehlikeli maddeleri barındıran bu tür gemilerin Türkiye'de sökülmesine yönelik eleştiriler, yıllardır bilim insanları, meslek odaları ve çevre örgütleri tarafından dile getirilmekte; buna rağmen bu uygulamanın aynı yöntemlerle sürdürülmesi kamuoyunda süreklilik kazanan bir çevresel belirsizlik ve denetimsizlik algısı yaratmaktadır.

Başta İzmir Tabip Odası, Kimya Mühendisleri Odası, çevre örgütleri ve meslek birlikleri olmak üzere birçok kurum, bu gemilerin içerdiği tehlikeli maddelerin, hem doğrudan çevre sağlığı hem de işçi sağlığı açısından ciddi riskler taşıdığını vurgulamış; söküm süreçlerinin şeffaf, bilimsel denetime açık ve uluslararası standartlarla uyumlu biçimde yürütülmesi gerektiğini defalarca kamuoyuna açıklamıştır.

Ancak HMS Bristol özelinde, geminin içerdiği tehlikeli maddelere ilişkin kamuoyuna herhangi bir resmi açıklama yapılmamış; Tehlikeli Maddeler Envanteri (IHM) kamu erişimine açılmamış; sökümün gerçekleşeceği tesisin teknik yeterliliği, atık bertaraf kapasitesi ve çevresel denetim planı gibi kritik bilgiler kamuoyuyla paylaşılmamıştır. Ayrıca, bu ölçekte tehlikeli madde içeren bir geminin sökümünün münferit bir Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) sürecine tabi tutulup tutulmadığı da belirsizliğini korumaktadır.

Bu bağlamda;

1. Daha önce de benzer şekilde asbest ve tehlikeli madde barındıran gemilerin sökümüne ilişkin meslek odaları, çevre örgütleri ve İzmirli vatandaşlarımız tarafından dile getirilen kaygılara rağmen, tehlikeli atık barındıran yabancı menşeli gemilerin ülkemizde sökümüne izin vermeye devam edilmesinin gerekçeleri nelerdir?
2. HMS Bristol gemisinin söküm izni için hangi yasal ve teknik prosedürler takip edilmiştir? Bakanlık tarafından gemideki asbest riski ve diğer tehlikeli maddeler değerlendirilmiş midir? Geminin Tehlikeli Maddeler Envanteri (IHM) belgesi, içerdiği riskli maddelerle birlikte kamuoyuyla paylaşılacak mıdır? Söküm tesisine asbest içeren boyalar veya diğer özel riskler hakkında bilgi verilmiş midir?

3. HMS Bristol'ün sökümünde kullanılacak teknoloji ve yöntemler, uluslararası gemi söküm standartlarına (örneğin Hong Kong Konvansiyonu, Avrupa Birliği Gemi Geri Dönüşüm Tüzüğü) tam olarak uygunluk göstermekte midir?
4. Bakanlığınız tarafından, söküm işlemini gerçekleştirecek tesisin yüksek miktarda asbesti kapalı ve güvenli bir ortamda işleyebilecek teknik donanımına sahip olup olmadığı denetlenmiş midir? Bu denetimlere ilişkin tarihli ve belgeli bir rapor mevcut mudur?
5. Gemi sökümü sırasında ortaya çıkacak asbestli atıklar, ağır metaller, PCB'ler ve diğer tehlikeli atıkların yönetimi ve bertarafı nasıl planlanmıştır? Bu atıkların çevreye zarar vermeden işlenmesi için Bakanlık tarafından onaylanan ayrıntılı bir strateji veya atık yönetim planı mevcut mudur?
6. Söküm sürecinin çevresel etkilerini azaltmak için hangi teknik ve yönetsel önlemler alınmaktadır? Bu önlemler Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelere, özellikle Basel Sözleşmesi ve Barselona Sözleşmesi 'ne uygun mudur?
7. HMS Bristol dışında, ülkemizde sökülmesi planlanan ve asbest ile tehlikeli atık içeren başka yabancı menşeli gemiler var mıdır? Mevcutsa, bu gemilerin sayısı ve içerdiği tehlikeli maddeler miktar bazında nedir?
8. HMS Bristol savaş gemisi, içeriğinde bulunması muhtemel tehlikeli maddeler nedeniyle Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) sürecine tabi tutulmuş mudur?

CEVAPLAR

Gemi sökümüne ilişkin iş ve işlemler, Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı tarafından yürütülmekte olan Gemi Söküm Yönetmeliği hükümleri doğrultusunda gerçekleştirilmektedir. Gemi sökümünden kaynaklanan atıkların yönetimi ise Atık Yönetimi Yönetmeliği ve ilgili mevzuat hükümleri çerçevesinde yapılmaktadır. 2872 sayılı Çevre Kanunu kapsamında, mevzuata uyulup uyulmadığı denetlenmekte; aykırılık tespit edilmesi hâlinde idari yaptırım uygulanmaktadır.

Yurt dışından ülkemizde sökülme üzere gelecek olan gemilere, Bakanlığımız tarafından Basel Sözleşmesi kuralları kapsamında notifikasyon (ön bildirim) prosedürü uygulanmaktadır. İthal edilecek gemiye ilişkin notifikasyon başvurusu sürecinde, ihracatçı ülkenin yetkili otoritesi tarafından sunulan Tehlikeli Madde Envanteri ile diğer bilgi ve belgeler incelenmiş ve notifikasyon formu onaylanmıştır. Gemiye sökecek olan firmanın, Tehlikeli Madde Envanterine ilişkin bilgisi bulunmaktadır.

Ayrıca, söz konusu gemiye ait Gemi Geri Dönüşüm Planı, Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı tarafından Hong Kong Sözleşmesi hükümleri doğrultusunda onaylanmıştır.

Gemilerin sökülmesine yönelik iş ve işlemler ile Hong Kong Sözleşmesinin uygulanması Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı uhdesindedir. Gemi söküm işlemleri, Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı tarafından yürütülmekte olan Gemi Söküm Yönetmeliği hükümleri doğrultusunda gerçekleştirilmektedir. Gemi geri dönüşüm tesislerine, Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı tarafından Gemi Geri Dönüşüm Yetki Belgesi verilmekte ve bu tesisler yine aynı Bakanlık tarafından denetlenmektedir.

Asbestin sökölmesine yönelik iş ve işlemler ile asbest sökümü sırasında işçi sağlığı ve iş güvenliğine ilişkin alınması gereken önlemler Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı uhdesindedir. Asbest içeren malzemelerin kullanıldığı alanların sökümü, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından asbest sökümü için yetkilendirilmiş kişilerce yapılmakta; sökülen asbest ise çevre lisanslı tesislerde, atık yönetimi mevzuatına uygun şekilde bertaraf edilmektedir. Gemi sökümünden kaynaklanan asbestin bertarafı için ülkemizde yeterli kapasiteye sahip lisanslı tesisler bulunmaktadır.